

Moderata samlingspartiet
Partisekreterare Karin Enström
Box 2080
103 12 Stockholm

karin.enstrom@moderaterna.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

fi.remissvar@regeringskansliet.se
matilda.hardange@regeringskansliet.se

Moderata samlingspartiets yttrande över departementspromemorian Partipolitiska lotterier (Ds 2024:3)

Finansdepartementets diarienummer Fi2024/00925

Moderata samlingspartiet redovisar i detta remissvar sina synpunkter på utredningen Partipolitiska lotterier (Ds 2024:3). Utredningen är gjord av f.d. generaldirektören Gunnar Larsson. I avsnitt 1 sammanfattas Moderata samlingspartiets synpunkter. Avsnitt 2 ger en övergripande bakgrund till våra ställningstaganden och i avsnitt 3 redovisas ställningstagandena till de olika delarna i utredarens förslag.

1 Sammanfattande synpunkter avseende utredningens slutsatser om skärpningar av spelregleringen

Utredningen konstaterar att politiska partier, till skillnad från andra typer av allmännyttiga föreningar, har rätt till betydande statligt stöd, och att detta inte varit en aspekt som vägts in vid utformningen av nuvarande spelreglering. Skälen för nuvarande gynnsamma särbehandling av partipolitiska lotterier är, enligt utredningens bedömning, inte längre relevanta. Utredningen förordar att vissa villkor för tillhandahållande av partipolitiska lotterier ändras och föreslår att:

- spellagens bestämmelser om undantag från kreditförbud och bonusbegränsningar endast ska gälla licenspliktigt spel till förmån för andra allmännyttiga ändamål än partipolitisk verksamhet (Ds avsnitten 3.3.2 och 3.3.3, se avsnitt 3.1 nedan)
- spelskatt ska betalas vid licenspliktigt spel till förmån för partipolitisk verksamhet (Ds avsnitt 3.3.4, se avsnitt 3.2 nedan)
- det vid tillhandahållande av spel till förmån för partipolitisk verksamhet, samt i kommersiella meddelanden om sådant spel, tydligt ska framgå vilket parti som är förmånstagare (Ds avsnitt 3.3.5 och 3.3.6, se avsnitt 3.3 nedan).

Moderata samlingspartiet tillstyrker dessa förslag.

Utredaren föreslår att övergångsbestämmelser ska tillämpas som innebär att skyldigheten att vid tillhandahållande av spel till förmån för partipolitisk verksamhet tydligt ange vilket parti

som är förmånstagare inte ska tillämpas avseende fysiska lotter som tillverkats före ikraftträdandet. (Ds avsnitt 3.3.7, se avsnitt 3.4 nedan.)

Moderata samlingspartiet avstyrker att sådana övergångsbestämmelser tillämpas. Om övergångsbestämmelser bedöms nödvändiga, så bör dessa tidsbegränsas, till exempel genom att endast lotter som säljs före 1 juli 2026 omfattas.

Utredaren hade i uppdrag att lämna två författningsförslag, dels ett förslag om att lotterier till förmån för partipolitisk verksamhet inte längre ska kunna få licens enligt spellagen, dels ett förslag som innebär skärpning av villkoren för partipolitiska lotterier. Promemorian innehåller lagförslag enligt båda dessa alternativ. Utredaren förordar inte det alternativ som innebär att partipolitiska lotterier inte längre ska kunna få licens, utan menar att alternativet där reglerna skärps är att föredra. (Ds avsnitt 4.3, se avsnitt 3.5 nedan.)

Moderata samlingspartiet anser att alternativet där partipolitiska lotterier inte kan beviljas licens fortsatt bör övervägas.

2 Bakgrund till Moderata samlingspartiets ställningstagande

Många jämförbara länder tillåter inte politiska lotterier av det slag som idag förekommer i Sverige. De svenska förhållandena avviker från dem som råder i de 17 länder som lämnat information om sina nationella regelverk till utredningen. Utredaren konstaterar att i 15 av dessa 17 länder har politiska partier ”inte möjlighet att erhålla en licens eller tillstånd för rikstäckande lotterier om intäkterna används för att finansiera partiets verksamhet” (Ds, s.42). Exempel på länder som inte tillåter sådana lotterier är Danmark, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Spanien, Portugal samt alla länder i Baltikum.

Finland tillåter politiska lotterier men inte med vinster i form av pengar. Endast Norge tillåter politiska lotterier liknande Sveriges, men omsättningen i dessa lotterier är en bråkdel av vad de svenska motsvarigheterna omsätter.

I Sverige infördes möjligheten till partipolitiska lotterier år 1961. Historiskt hade partipolitisk verksamhet, noterar utredaren, ”inte ansetts utgöra ett allmännyttigt ändamål” (Ds, s.39). Detta ändrades av den dåvarande socialdemokratiska regeringen, och förutsättningarna har med tiden utvidgats, inte minst genom att partipolitiska lotterier, i likhet med andra allmännyttiga lotterier, givits möjlighet att bedriva lotterier på internet (2002) och på kredit (2005). Partipolitiska lotterier är med dagens reglering undantagna från spelskatt samt från spellagens kreditförbud liksom från reglerna om bonusbegränsning.

Förutsättningarna för allmännyttiga lotterier har enligt utredaren förbättrats successivt över tid, och parallellt med denna utveckling har det statliga stödet till riksdagspartierna förstärkts.

Utredningen ifrågasätter därför om det är rimligt att fortsatt låta partipolitiska lotterier omfattas av de undantag som gäller för lotterier för allmännyttiga ändamål. En följd av omfattande lotteriverksamhet i partiernas regi är att dessa troligtvis konkurrera med andra allmännyttiga lotterier, och att partiernas intäkter från lotterierna delvis görs på bekostnad av andra, icke-politiska ändamål vilket kan riskera gå ut över finansieringsförutsättningarna för civilsamhällets aktörer.

De dominerande aktörerna på området är Socialdemokraterna och SSU, bland annat under varumärkena Drömreselotteriet, Motorlotteriet, MiljonQuiz och Glädjelotten. Socialdemokraterna och SSU redovisade 2022 ett överskott på cirka 24 miljoner kronor respektive 18 miljoner kronor från sina lotterier. Därutöver erhöll Socialdemokraterna ytterligare 12 miljoner kronor i utdelning från den koncern som via Kombispiel AB och Nordic Lottery AB driver lotterier åt Socialdemokraterna och SSU samt på uppdrag av andra föreningar. Även Moderata samlingspartiet får idag intäkter från ett lotteri, M-lotteriet. Moderata samlingspartiet redovisade 2022 ett överskott om 1,5 miljoner kronor från M-lotteriet.

3 Moderata samlingspartiets synpunkter på de enskilda förslagen i promemorian

3.1 Spellagens kreditförbud och bonusbegränsning ska gälla (Ds avsnitt 3.3.2 och 3.3.3)

På senare år har de allvarliga problemen med försäljning av partipolitiska lotter på kredit uppmärksammats, bland annat i media. Det saknas argument för att inte även partipolitiska lotterier ska omfattas av spellagens bestämmelse i denna del.

Moderata samlingspartiet tillstyrker utredningens förslag om att spellagens kreditförbud även ska gälla partipolitiska lotterier, lika så regleringen om bonusbegränsning.

3.2 Partipolitiska lotterier ska bidra till det allmänna genom att betala spelskatt (Ds avsnitt 3.3.4)

Utredaren föreslår att politiska lotterier inte längre ska undantas från den spelskatt som aktörer på spelmarknaden som huvudregel är ålagda att betala. Skatter bör tas ut där de gör minst skada. Skatteuttaget ska begränsas på sådant som gynnar den ekonomiska utvecklingen. Ur det perspektivet är det svårt att motivera nuvarande ordning: att i ett land som Sverige, med höga skatter på arbete, så undantas politiska partier från spelskatt.

Undantaget från spelskatt utgör i praktiken, som utredningen konstaterar, ett extra statligt stöd för de partier som aktivt valt att vara en aktör, direkt eller indirekt, på spelmarknaden.

Det är inte en väl avvägd ordning för hur en rättvis finansiering av politiska partier ska fungera.

Moderata samlingspartiet tillstyrker utredningens förslag att partipolitiska lotterier ska omfattas av kravet på att betala spelskatt, likt vad som redan gäller för exempelvis trisslotter.

3.3 Det ska framgå tydligt vilket parti som är mottagare av intäkterna (Ds avsnitt 3.3.5 och 3.3.6)

Allmänheten ska kunna ha god insyn i hur partipolitisk verksamhet finansieras och vara trygga med att partier verkar på lika villkor. Partipolitiska verksamheter skiljer sig från andra allmännyttiga verksamheter med hänsyn till vikten av ett särskilt högt förtroende för det politiska systemet.

Utredaren efterfrågar tydligare information om vem som i slutändan tjänar pengar på lotteriet. Vi delar utredningens bedömning att reglerna behöver skärpas så att konsumenten får rättvisande information om vilka som ligger bakom ett lotteri, när förmånstagaren är ett politiskt parti.

Moderata samlingspartiet anser att det är viktigt att en ny reglering införs som säkrar att information om vem som är förmånstagare på själva produkten blir uppenbar och att det framgår på ett tydligt sätt i marknadsföringen av spelet.

Moderata samlingspartiet tillstyrker utredningens förslag om skärpta krav för information och marknadsföring avseende partipolitiska lotterier. Moderata samlingspartiet anser att informationskraven och marknadsföringskraven ska vara mycket tydliga, detaljerade och reglerade i lag, för att den föreslagna skärpningen ska få avsedd effekt.

3.4 Övergångsregler behövs inte (Ds avsnitt 3.3.7)

Utredaren föreslår övergångsregler som innebär att fysiska lotter som tryckts före lagens ikraftträdande ska kunna säljas utan hinder av den nya regleringen. Den begränsade tryckkostnaden ska vägas mot risken att de skärpta reglerna undergrävs. I ljuset av den föreslagna skärpta regleringens betydelse för ökad transparens kring partifinansiering är det inte motiverat med sådana övergångsregler. Skulle övergångsregler ändå införas är det viktigt att dessa görs tidsbegränsade, till exempel genom att lotter som tryckts före lagens ikraftträdande endast får säljas före den 1 juli 2026.

Moderata samlingspartiet avstyrker utredningens förslag om att redan tryckta lotter vid det föreslagna tillfället för ikraftträdandet av de skärpta reglerna inte ska omfattas av utredningens förslag om ett krav om att tydligt ange vilket parti som är förmånstagare. Införs övergångsregler är det mycket viktigt att de tydligt tidsbegränsas.

3.5 Förslaget att inte bevilja licens för partipolitiska lotterier bör övervägas, eftersom partipolitiska lotterier riskerar att skada förtroendet för demokratin (Ds avsnitt 4.2)

Vid en internationell jämförelse visar utredningen att rådande svenska förhållanden är undantaget, inte regeln. Som utredningen konstaterar så är det svårt att motivera de gynnsamma särregler som partipolitiska lotterier åtnjuter, särskilt i ljuset av, dels den mer strikta och välmotiverade reglering som gäller andra aktörer som säljer lotter, dels Sveriges väl utbyggda system för offentligfinansierat partistöd.

Många länder tillåter inte partipolitiska lotterier överhuvudtaget. Utredningen konstaterar att kunskapen är begränsad om hur förtroendet för demokratin och de politiska partierna påverkas. Det står dock bortom rimligt tvivel att de politiska partiernas anseende påverkas av hur de bedriver lotteriverksamhet.

Trygga förutsättningar för partipolitisk verksamhet och transparens kring hur partier finansierar sin verksamhet är hörnstenar i en fungerande demokrati, som bäst säkras med ändamålsenliga regelverk för partistöd och redovisning, inte genom särregler i spellagstiftningen. Det kan vara rimligt att följa utredarens rekommendation att börja med en skärpning av reglerna enligt hans förslag och därefter noga följa marknadsutvecklingen med beredskap för ytterligare skärpningar eller på sikt ett generellt förbud, om det visar sig vara motiverat.

Fler skärpningar, utöver de som föreslås i promemorian, bör enligt utredningen kunna övervägas framgent beroende på utvecklingen. Ett förbud bör övervägas om det skulle visa sig att allmänhetens förtroende för partierna och spelmarknaden påverkas negativt när partiernas lotteriverksamhet nu uppmärksammas.

Förtroendet för de politiska partierna är avgörande för demokratins funktionssätt. Mot den bakgrunden vill Moderata samlingspartiet inte utesluta att ett avskaffande av möjligheten för partipolitiska lotterier att beviljas licens bör övervägas redan nu.

Sammantaget välkomnar Moderata samlingspartiet de skärpningar av reglerna för partipolitiska lotterier som utredningen förordar. De kan bidra till ett stärkt förtroende för såväl politiska partier som för den svenska spelmarknaden och bidra till ökad transparens kring politiska partiers finansiering. Moderata samlingspartiet anser att alternativet där partipolitiska lotterier inte kan beviljas licens bör övervägas.